

Els espais

per a la creació.

L'obsessió de Joan Miró

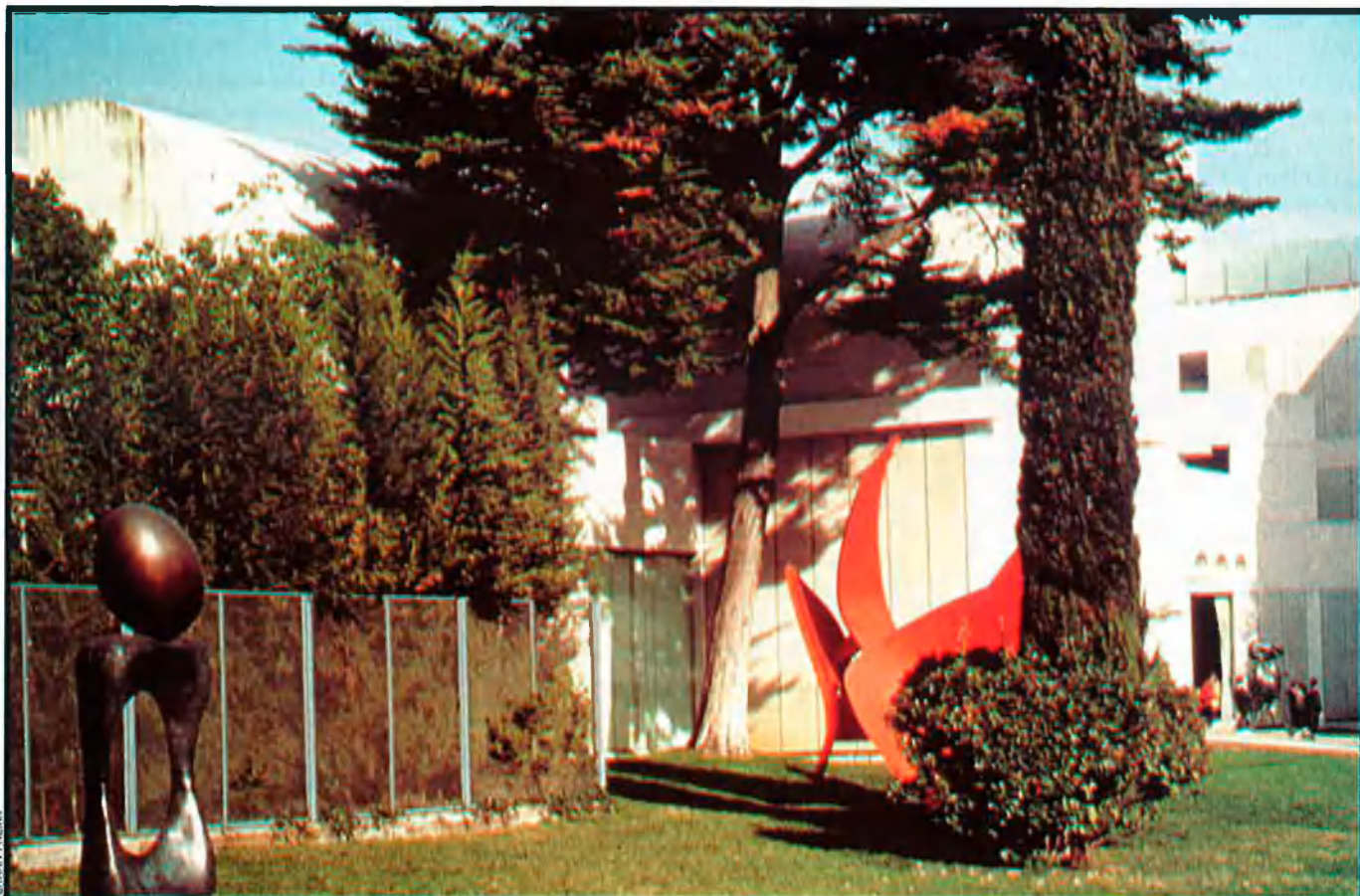
EL TEMPS us presenta tot seguit un dossier sobre la Fundació Miró, museu que porta 25 anys d'història artística a l'esquena. Comencem el document amb un text introductori del crític d'art Arnau Puig. Membre fundador entre d'altres de la revista 'Dau al set' i teòric del grup, Arnau Puig reflexiona sobre l'especial sensibilitat que va tenir l'artista Joan Miró per triar els seus estudis per a pintar.

La Fundació Miró, obra de l'arquitecte Josep Lluís Sert, a la vessant que mira a Collserola de la muntanya de Montjuïc, respon a la vella obsessió de Joan Miró per disposar d'un espai per a la creació. Perquè per Joan Miró crear és meditar, elaborar el poema, del que s'ha viscut, vist, palpat. D'antuvi Miró ja va dir: "*je rêve d'un grand atelier*", somnio, entrelluco la necessitat d'un gran espai per a treballar-hi, per crear. Aquesta fou, després de l'empenta creativa, la seva primera gran obsessió. Necessita anar a Mont-roig per passejar per la natura i, després, a la masia, treballar, elaborar, segons la seva sensibilitat el que havia vist. Quan anà a París i pogué instal·lar-se al 45 de la Rue Blomet, un espai desmanegat on treballaven altres artistes amics seus, tots ells diuen que poc temps després que Miró se'n possessionés tot hi era ja net, ordenat i ben disposat, perquè res pertorbés la fretura impulsiva de la seva creativitat. El mateix succeïa a l'estudi de què disposaria tant de temps a l'antiga casa familiar seva del passatge del Crèdit, de Barcelona. Sempre amatent a disposar d'un estudi. I quan, amb el pas del temps, s'instal·là a Palma de Mallorca, abans de tenir l'estudi especialment pensat i construït per al seu ús, per l'amic arquitecte Josep Lluís Sert, dedicà tot l'espai del vell mas de Son Boter a estudi seu. Miró necessitava d'aquest redós; les condicions de creativitat de la seva obra consistien, com queda ben palès al finalment autèntic estudi seu, Son Abrines, de Palma de Mallorca, a poder tenir disposat entorn seu un gran

tall d'obres en curs, que cal considerar, mirar de tant en tant, afegint-hi el que hi falta o llevat o retocant el que en sobra o s'ha de canviar, que es donin les condicions per poder actuar amb gestualitat prompte sempre que en tingui la necessitat o ho cregui i que, mentre fa una cosa, en retoca una altra o es prepara per a una immediata actitud impetuosa, pugui fer passos endarrere per veure el que hi ha fet al seu entorn o, si cal, tingui els diferents punts d'observació que el poden fer canviar d'acció o d'actuació i, per sobre de tot, que a l'entorn hi hagi la naturalesa, que les ferums naturals penetrin a l'estudi i que la llum, una llum que mai encogui estigui sempre present a l'estudi.

Es pot dir que aquestes són condicions draconianes. No; són les condicions, per a Miró, d'un taller ideal, que aconseguí, amb el pas del temps, assolir poder disfrutar. No en va, com deia el mateix Miró, per no allunyar-se de res natural portava sempre a la butxaca del pantaló una garrofa. Quan dubtava, quan sentia neguits i no trobava la manera d'orientar-los, premia la garrofa amb la mà i, aleshores, les coses començaven a rutllar, les respostes a la sensibilitat personal es manifestaven lliurement.

La Fundació Miró. Doncs bé, la Fundació Miró fou per a l'artista aquest indret ideal per a la creativitat ofert a tots els creadors que en tinguessin necessitat. D'antuvi, amb el seu amic d'infància Joan Prats, quan començaren a pensar en la possibilitat d'establir un espai permanent a Bar-

FERRAN PREIXA

Joan Miró, juntament amb el seu amic d'infància Joan Prats, no va pensar mal que la Fundació fos un espai per a emmagatzemar obra. L'artista preveu un lluc dedicat a la creació. Per aquest motiu, la fundació Miró és també designada sota el nom de Centre d'Estudis d'Art Contemporani.

celona per a la seva obra, mai se'ls ocorregué que fos un magatzem, és a dir un museu, d'obra d'artista, sinó que fos un espai per a la creació. Per això d'antuvi la Fundació Miró té la designació real de Centre d'Estudis d'Art Contemporani, les sigles del qual CEAC, foren el "logo" que Miró creà per a la seva fundació. Quan en parlaren de tot amb l'amic arquitecte Josep Lluís Sert, aquest pensà i creà per a l'edifici arquitectònic les condicions d'espai integrat i obert a l'entorn que Miró sempre havia desitjat per al seu estudi, a més de dotar-lo dels àmbits d'intimitat precisa —els cubicles que de tant en tant estructuren l'espai interior de la fundació—, les condicions de llum mai engegadora o enlluernadora quan es contemplin les obres i la necessitat d'un recorregut gairebé insensible, que permeti anar endavant i endarrere, segons calgui i dictin o imposin

les rauxes o les aturades creadores.

Un espai per als nous creadors.

És obvi que a la Fundació s'hi mostrarien les obres de l'artista, però a la Fundació hi era previst, d'antuvi, un espai per mostrar les obres dels joves creadors. Aquest espai fou, a l'inici, l'espai 9, que es trobava a la dreta de l'entrada, al costat del pati central i bressolat pel conjunt dels espais de la Fundació. Després, més tard, quan s'amplià la Fundació, aquest espai experimental fou el 13, ara instal·lat al soterrani. Però com que si bé la Fundació fou inaugurada el 10 de juny del 1975, al cap de quatre anys d'obres, la idea inicial, pensada amb l'amic Prats, havia sofert la desaparició d'aquest, aleshores es pensà dedicar un espai permanent a la seva memòria i record amb els Mirós que posseïa el gran amic traspasat.

La Fundació Miró ha estat cabdal per

a Barcelona i Catalunya, en general, des del punt de vista que és un centre d'interès internacional d'alta qualitat estètica referida a la creativitat contemporània. Però la Fundació Miró també ha estat important i decisiva per als artistes joves, perquè senten i s'adonen que el que és bàsic a l'art contemporani és posseir una personalitat única, especial i excepcional, intransigent i tenaç, atès que aquest ha de ser el fonament i raó de l'existència de l'home, amb el ben entès que de personalitat, cadascú en té la seva, però que aquesta és única i la pròpia, la inalienable. Aquest és l'impacte que es rep quan es visita l'obra de l'artista a la Fundació: se sent, es nota, que si un no té identitat, res la hi pot atorgar, atès que per assolir-la cal baixar a les pròpies arrels, cal extreure-la del que un és. I això és Joan Miró. Això és el que respira tota l'obra d'aquest artista.

La Fundació és un edifici extraordi-

nari, cert, fet expressament per albergar-hi l'obra del seu fundador, i que es pugui visionar segons les condicions ideals que l'artista havia establert per a la seva pròpia obra. Perquè sigui un edifici ben propi i ben arrelat té compartiments oberts i també d'estancs, amb terres de vermell torrat de terrissa, patis, eixides, torre mirador i terrat, i mostra el color blanc de calç de la lluminositat mediterrània a les parets de dins i als murs de fora, perquè així queda ben de manifest, retallat i precís el que hi ha davant, com succeeix a les mateixes obres de l'artista, en què tot hi té presència forta i tot hi és determinant, sigui una ratlla o una taca.

Espill de sensibilitats. Aquesta actitud mironiana és una de les decisions per a l'art contemporani. Tant el creador com l'observador pren cons-

ciència que al món hi ha els elements per emprendre el propi sentit de la vida, per iniciar i traçar la pròpia poètica. En aquest sentit l'obra de l'artista i l'arquitectura que l'alberga són com un santuari on es pot anar a cercar la pròpia dimensió. Visitar Miró a l'espai de la seva fundació barcelonina és trobar-se davant d'una Sibil·la que, per la seva mateixa presència et provoca la pròpia resposta. Visitar les obres de Miró a la seva fundació no és com veure-les als murs de qualsevol altre museu del món on hi interpreten el rol d'imatge de creativitat de la humanitat en un cert moment de la història de l'art, amb la significació i les correspondències que calgui respecte dels altres creadors. A la Fundació les obres de Miró es mostren com els epills dels continguts de sensibilitat i d'ànima que cadascú posseeixi. No

serà que l'obra no parli sinó que qui s'hi emmiralla, si no s'hi sent reflectit, no posseeix, ell mateix, imatge. Tot, a la Fundació, ajuda a aquest sentiment, a sentir i tenir aquesta impressió.

Per això l'artista, el seu amic Joan Prats i l'amic de tots dos, l'arquitecte Josep Lluís Sert, quan crearen CEAC entengueren que era per mostrar-s'hi ells i tots els qui s'hi atansessin. És un cas, reconegut, de l'art actiu, com ho volia l'artista i ho proclamà en cadascuna de les seves obres, que no eren per mirar sinó per sentir, que vol dir experimentar amb tot el cos i ànima.

Les successives ampliacions que la Fundació ha rebut no han alterat bàsicament res, atès que s'han fet desenvolupant els mòduls inicials establerts per Sert.

Arnau Puig

Tots els

L'edifici de la Fundació Miró, que va idear l'arquitecte Josep Lluís Sert, ha necessitat una sèrie d'ampliacions per tal de fer encabir la gran col·lecció permanent de la qual gaudeix el centre. La darrera ampliació serà inaugurada el 21 de juny d'aquest any.

colors del fons

Pocs països del món poden tenir museus i fundacions com les de Miró, Tàpies, Picasso i Dalí. Una proporció tan alta de tants grans artistes en un territori tan petit com Catalunya no es dona a cap altre lloc. En aquest sentit, la Fundació Joan Miró ha seguit el camí que volia l'artista: és una institució estimada pel poble de Catalunya i respectada internacionalment. Des del primer moment, va assolir una imatge de novetat i d'experiència en l'art contemporani que no ve donada per les institucions, sinó per la generositat i les regalies de Miró, d'altres artistes i de la societat civil.

En la seva primera època, la Fundació Miró funcionava com un món a banda i autònom, com un cop de llum i de colors de l'avantguarda i la modernitat. Aleshores no existia aquest tipus de museus i va ser clau per a Barcelona i la resta del país, esdevenint una joia de l'art contemporani i un centre cultural de referència mundial. És el que volia Miró, que estava obsessionat perquè un país petit com Catalunya, sense perdre la identitat, tingués universalitat. És

el cas de la seva obra, i la Fundació no ha perdut aquest signe d'identitat: ha exposat aquí obra de fora i ha mostrat a fora obra d'aquí. Aquesta doble direcció el fa un centre únic.

La Fundació té dues funcions. Una és la de mantenir, acumular, estudiar, preservar i exposar l'obra de Miró. L'altra és la de ser un centre d'art contemporani de Catalunya i un aparador de l'art català d'avantguarda. Quan va morir Miró, es va demanar als seus amics que fessin donació d'obres per dedicar-li una sala. Era un homentage internacional i es creava una sala amb els autors més importants del moment. Va ser com un petit museu dins el centre, que dissimulava l'absència d'un gran museu d'art contemporani a Catalunya. Aleshores, la necessitat d'espai per a aquest nou fons va ser ampliar l'edifici.

La nova ampliació, que s'inaugura enguany, segueix uns paràmetres semblants. És molt important el llegat en dipòsit de Kazumasa Katsuta, que reforçarà el contingut mironià, perquè les exposicions temporals són fonamen-